

“ТӨМӨР ЗАМЫН ГАРАМ АШИГЛАХ ЖУРАМ”-ЫН ШИНЭЧИЛЭН НАЙРУУЛСАН ТӨСӨЛ

НЭГ.НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1.1 Энэхүү журмаар Төмөр замын гармыг нээх, түүний зэрэглэлийг тогтоох, дохио тэмдэг, төхөөрөмжөөр тоноглон ашиглах, хаахтай холбоотойгоор төмөр замын байгууллага, нийтийн болон дагнасан хэрэглээний зам, талбай эзэмшигч, иргэд, авто замын байгууллага хооронд үүсэх харилцааг Төмөр замын тээврийн тухай болон Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль, Монгол Улсын замын хөдөлгөөний дүрэм, Төмөр замын тээврийн нийтлэг дүрэм, журам, үндэсний стандартын шаардлагад нийцсэн байна.

1.2. Энэхүү журамд заасан замын тэмдэг, тэмдэглэл, тэдгээрийг хэрэглэх, байрлуулахтай холбогдсон заалтуудыг хэрэгжүүлэхдээ холбогдох үндэсний стандартыг мөрдөнө.

1.3. Энэхүү журмыг Монгол улсын нутаг дэвсгэрт нийтээр дагаж мөрдөнө.

1.4. Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга бүрэн эрхийнхээ хүрээнд харьяа нутаг дэвсгэрт байрлах төмөр замын гарам дээр Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль, Монгол улсын замын хөдөлгөөний дүрмийн дагуу нийгмийн хэв журам сахиулах ажлыг төмөр замын тээврийн байгууллагатай хамтран зохион байгуулна.

1.5. Төмөр замын гарам нь төмөр замын болон авто замын хөдөлгөөнд оролцогч, түүнчлэн явган зорчигчоос өндөр сонор сэрэмж шаардах газар бөгөөд ямар ч тохиолдолд галт тэрэг, сэлгээний хөдөлгөөн онцгой давуу эрх эдэлнэ. Иймд гарам нь галт тэрэг болон тээврийн хэрэгсэл аюулгүй нэвтрүүлэн өнгөрүүлэх нөхцөлийг хангасан байгууламжаар тоноглогдсон байна.

1.6. Ашиглагдаж байгаа гармын авто замыг сайжруулах засварлах, хуучин замтай нь зэрэгцүүлэн шинэ зам тавих үед төмөр замтай ижил бус түвшинд огтлолцуулах асуудлыг иж бүрэн шийдвэрлэнэ.

ХОЁР.ГАРАМ ШИНЭЭР НЭЭХ БА ХААХ

2.1. Төмөр замын гарам шинээр нээх буюу төмөр зам ба авто замыг ижил бус түвшинд огтлолцуулах шийдвэрийг төмөр замын тээврийн аюулгүй байдал, гармаар нэвтрэх тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний нягтрал, хэрэгцээ шаардлагыг харгалзан төмөр замын тээврийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага гаргана.

2.2. Төмөр замын гарам нээхийг хүсэлтийг хуулийн этгээд нь нутгийн өөрөө удирдах байгууллага болон төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн саналыг үндэслэн төмөр замын тээврийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагад хүсэлт гаргана. Гарам нээхтэй холбоотой зардлыг хүсэлт гаргасан хуулийн этгээд хариуцна.

2.3. Төмөр замын тээврийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага нь дараах нөхцөлд гарам нээх хүсэлтээс татгалзана:

- 2.3.1. I,II,III зэрэглэлийн гарам байгуулахад шаардагдах техникийн нөхцөл хангаагүй;
- 2.3.2. 100 км/цагаас дээш хурдтай галт тэрэг явдаг төмөр замын шугамд нэг түвшний гарам байгуулахыг;
- 2.3.3. ашиглалтад байгаа гармаас хоёр тийш 5 км-ээс доошгүй зайд;
- 2.3.4. трамвай, троллейбусны хөдөлгөөн явдаг;
- 2.3.5. гарам байгуулах газар нь сэтэрхийн хязгаараас гадагш 400м-с бага зайд байрласан;

2.4. Энэхүү журмын 2.3-д зааснаас бусад нөхцөлд төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгч нь Аймаг, нийслэлийн Засаг даргын саналыг үндэслэн төмөр замын тээврийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын шийдвэрээр зөвхөн IV зэрэглэлийн гармыг нээж болно.

2.5. Ашиглагдаж байгаа гармаар трамвай, троллейбусны хөдөлгөөн нээхгүй ба зохицуулалтгүй гармаар автобусны хөдөлгөөний чиглэлийг шинээр нээх шаардлага гарвал төрийн захиргааны байгууллага, нутгийн өөрөө удирдах байгууллага эсвэл хүсэлт гаргасан хуулийн этгээдийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэн уг гармыг дохиоллын төхөөрөмжөөр тоноглогсны дараа нээж болно.

2.6. Явган зорчигчийн хөдөлгөөн ихтэй гудамж, талбайг дайран өнгөрч буй гарамд тээврийн хэрэгсэл зорчих хэсгийн хажуугаар тусгайлан явган зорчигчид зориулсан замыг төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгч, дагнасан хэрэглээний зам эзэмшигчид хариуцан гаргаж өгнө. Орон нутгийн хөл хөдөлгөөн бага, уул уурхайн бүсэд гаргахгүй байж болно.

2.7. Өртөө болон өртөө хоорондын замд нэг түвшинд огтлолцсон явган хүний гарцыг нээх шаардлага гарвал аюулгүй байдлыг хангах (мэдэгдэх ба анхааруулах дохио тэмдгээр тоноглох г.м) арга хэмжээг авсны дараа Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга болон төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн саналыг үндэслэн төмөр замын тээврийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын зөвшөөрлөөр нээнэ.

2.8. Төмөр замын гармыг түр хугацаагаар хаах ба бүр мөсөн татан буулгах шийдвэрийг тухайн Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга болон төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн саналыг харгалзан төмөр замын тээврийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага гаргана.

2.9. Төмөр замын гармыг хаах, зохицуулалтыг татан буулгахаас 30 хоногийн өмнө уг гарман дээр "Гарам ... он ... сар ... өдрөөс эхлэн хаагдана", "Гарам... он ... сар ... өдрөөс эхлэн зохицуулалтгүй ажиллагаанд шилжинэ" гэсэн зарлалыг үзэгдэхүйц газар тодоор бичиж тавина. Төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгч нь гармаар гарах хөдөлгөөнийг хаах тухай 10-аас доошгүй хоногийн өмнө олон нийтийн болон орон нутгийн хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр нийтэд зарлан мэдээлнэ.

2.10. Хаагдаж байгаа (түр ба бүрмөсөн) гармын шалавчийг задлан авч, захын зам төмрөөс 10 метрийн зайд авто замын бүх өргөнд нь саадыг тавих ба шаардлагатай бол саадаас дотогш 2 метрийн зайд шуудуу татаж өгнө.

2.11. Хаагдаж байгаа гармын тэмдгүүдийг авч оронд нь тойрч явах чиглэлийг заасан тэмдгүүдийг гармын хоёр талд тавьсан байна. Хаагдаж байгаа гармын бүх тоноглол болон гармын дохиоллын төхөөрөмжийг задлан авах ба түр хугацаагаар хаах гармын хувьд бол дохиоллын төхөөрөмжүүдийг салгаж, гар ажиллагаатай хаалтыг хааж, цоожилно.

ГУРАВ.ИРГЭН, ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН ХҮЛЭЭХ ҮҮРЭГ

3.1. Төмөр замын гармын хэвийн ашиглалт, галт тэрэгний хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах нөхцлийг бүрдүүлэх үүргийг төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгч, нийтийн болон дагнасан хэрэглээний зам, талбай эзэмшигч хүлээнэ.

3.2. Төмөр замын гармын техникийн нөхцөл, шаардлагыг хангах засвар, үйлчилгээний зардлыг тухайн гарам байрлаж байгаа нийтийн болон дагнасан хэрэглээний төмөр зам төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгч, хуулийн этгээд хариуцна. Төмөр замтай огтлолцсон авто замын засвар үйлчилгээг тухайн авто замыг хариуцсан хуулийн этгээд хариуцна.

3.3. Тодорхой иргэн ба хуулийн этгээдийн хувийн эзэмшлийн авто болон явган хүний замтай огтлолцсон төмөр замын гармын техникийн нөхцөл, шаардлагыг хангах, засвар үйлчилгээний зардлыг тухайн иргэн ба хуулийн этгээд хариуцна.

3.4. Анивчсан улаан гэрлээр гармаар тээврийн хэрэгсэл гарахыг хориглосон заалт байна. Энэ нөхцөлд тээврийн хэрэгслийн жолооч нь “Зогсохгүй явахыг хориглоно” тэмдэгний өмнө зогсож аюулгүй байдал хангагдсан эсэхийг магадлан, гарманд галт тэрэг ойртон ирж байгаа эсэхийг магадласны дараа гармаар гарах үүрэгтэй.

3.5. Суурь бүтэц, нийтийн болон дагнасан хэрэглээний зам, талбай эзэмшигчийн замын засвар, үйлчилгээ хариуцсан байгууллагын удирдлагаар ахлуулсан ажлын хэсэг 2 жил тутамд 1 удаа гармуудад үзлэг хийнэ. Ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд гармын засвар, үйлчилгээ хариуцсан байгууллагуудын төлөөлөл, төмөр замын тээвэрт хяналт тавих эрх бүхий этгээд, цагдаагийн ба авто замын байгууллага, тухайн нутгийн захиргааны байгууллагын төлөөлөгчдийг оролцуулна. Үзлэгийн үр дүнгээр тусгай төлөвлөгөө гарган, илэрсэн зөрчлийг арилгах хугацаа, хариуцагчийг зааж, гармыг энэхүү журмын шаардлагад нийцүүлнэ.

3.6. Гармыг хаах, зохицуулалтыг татан буулгах, гарам дээр засвар, үйлчилгээ хийх зорилгоор тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнийг тодорхой хугацаагаар хязгаарлах, ойролцоох гүүр, хиймэл төхөөрөмжийг ашиглан тойруулан гаргах зэрэгт урьдчилан мэдээллэх, нэмэлт дохио тэмдэг, анхааруулах самбар, зарлал тавих арга хэмжээг суурь бүтэц, нийтийн болон дагнасан хэрэглээний зам, талбай эзэмшигчид хариуцна.

3.7. Төмөр замын гармын ашиглалтыг хариуцах хуулийн этгээд өөрөө буюу гэрээний дагуу үндэсний стандарт, дүрэм, журамд нийцүүлэн гармын техникийн бүрэн бүтэн байдлыг хангах үүрэгтэй.

3.8. Орон нутгийн болон улсын чанартай авто замтай огтлолцсон нийтийн хэрэглээний гармын авто замын засвар, үйлчилгээг хариуцсан байгууллага дараах үүргийг хүлээнэ:

- 3.8.1. Энэхүү журмын 3.5 дүгээр зүйлд заасан ажлын хэсгийн үзлэгээр илэрсэн зөрчлийг тогтоосон хугацаанд нь засаж арилгана.
- 3.8.2. Төмөр замын гармын зэрэглэлийг тогтооход шаардлагатай тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний нягтралын тооцоог гармын засвар, үйлчилгээ хариуцсан байгууллагад жилд нэг удаа гарган өгнө.
- 3.8.3. Төмөр замын гармын зохицуулалтыг татан буулгах тохиолдолд холбогдох стандартын шаардлагад нийцүүлэн замын тэмдгүүдийг солих, шинээр тоноглоно.
- 3.8.4. Төмөр замтай огтлолцож буй хэсгийн авто замыг засварлах, зохицуулалттай гармын хувьд хөндлөвч хаалтнаас, зохицуулалтгүй гармын хувьд “төмөр замын гарам” тэмдгээс гадагш хэсэг дэх замын тэмдэг, тэмдэглэл, хашлага шонгуудыг байрлуулах, засвар, үйлчилгээ хийнэ.
- 3.8.5. Төмөр замын гарман дээр болон гармын ойролцоо авто замын засвар, үйлчилгээний ажил гүйцэтгэх үед тээврийн хэрэгслийг гармаар нэвтрүүлэх, тойруулан гаргах, гармын дохиоллын төхөөрөмжийн хэвийн ажиллагааг хангах асуудлыг гармын засвар, үйлчилгээ хариуцсан байгууллагатай зөвшилцөнө.
- 3.8.6. Уул уурхайн хүнд даацын машин механизм нэвтрүүлдэг гарамд зэрэглэлээс үл хамааран байнгын жижүүр ажиллана. Жижүүр ажиллуулах зардлыг хуулийн этгээд хариуцна

3.9. Авто тээврийн хэрэгслийн жолооч, явган зорчигч дараах үүргийг хүлээнэ:

- 3.9.1. Төмөр замын гармаар нэвтрэхдээ Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль, Замын хөдөлгөөний дүрэм, энэхүү журмын заалтыг чанд мөрдөх;
- 3.9.2. Төмөр замын гармын дохиоллын төхөөрөмжүүдийн хэвийн ажиллагаа алдагдсан нөхцөлд хөдөлгөөнийг зохицуулах талаар гармын жижүүрээс тавьсан шаардлагыг биелүүлэх;
- 3.9.3. Гэмтлийн улмаас гармын дохиоллын төхөөрөмжүүд буруу дохиолох болон ажиллагаа нь зогссоныг илрүүлвэл төмөр замын болон цагдаагийн байгууллага, ажилтанд нэн даруй мэдээлэх;
- 3.9.4. Төмөр замын гарманд ойртон ирсэн тээврийн хэрэгслийн жолооч нь хурдаа сааруулан, гармын өмнө зогсолт хийж, тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн саатаж болзошгүй түгжрэл, саадтай үед гарам руу нэвтрэхгүй байх;
- 3.9.5. Төмөр замын гармаар нэвтрэхдээ авто тээврийн хэрэгслийн жолооч, явган зорчигч нь Монгол Улсын авто замын хөдөлгөөний дүрмийн 17-р зүйл Төмөр замын гарам нэвтрэх заалтыг мөрдөх

3.10. Төмөр замын гармаар мал тууж гаргах иргэн, хуулийн этгээдийн ажилтан нь дараах үүргийг хүлээнэ:

- 3.10.1. Төмөр замын гармаар 500-гаас дээш тооны мал тууж гаргах бол гармын засвар, үйлчилгээ хариуцсан байгууллага, ажилтанд урьдчилан мэдэгдэж зөвшөөрөл авна.Төмөр замын гарманд ойртмогц өндөр сонор сэрэмжтэй байж, дохиоллын төхөөрөмж

болон дохио тэмдгийн заалтыг хатуу баримтлах ба гармаар мал тууж гаргахдаа гармын жижүүр, төмөр замын ажилтны заавар, зөвлөмжийг дагаж мөрдөнө.

- 3.10.2. Төмөр замын гарманд ойртмогц өндөр сонор сэрэмжтэй байж, дохиоллын төхөөрөмж болон дохио тэмдгийн заалтыг хатуу баримтлах ба гармаар мал тууж гаргахдаа гармын жижүүр, төмөр замын ажилтны заавар, зөвлөмжийг дагаж мөрдөнө.
- 3.10.3. Төмөр замын гарам, тусгай гарцаар мал тууж гаргахдаа төмөр зам дээр мал гаргахгүй байх нөхцлийг хангаж чадахуйц тооны хүн хүчтэй байна.
- 3.10.4. Мал сүргийг төмөр замаас 200 метрээс ойргүй зайнд зогсоож хорьсон байх ба мал туугч иргэн гарман дээр очиж галт тэрэг ойртон ирж яваа эсэхийг магадалсны дараа хэрэв гарам нь зохицуулалттай байвал гармын жижүүрээс зөвшөөрөл авч, төмөр зам дээр мал гарахаас хамгаалан хоёр талаар нь хүмүүсээ зогсоосны дараа малыг тууж гаргах ажлыг эхлэнэ.
- 3.10.5. Төмөр замын гармаар тууж гаргасан мал сүргийг төмөр замаас 200 метрээс ойргүй зайнд холдуулан, найдвартай хариулгатай байлгана.
- 3.10.6. Цөөн тооны малыг хөтлөлгүй гаргах, шөнийн харанхуй цагт болон үзэгдэх орчин хязгаарлагдсан, манан, будантай, шороон ба цасан шуургатай зэрэг байгаль цаг агаарын хүндрэлтэй нөхцөлд гармаар мал гаргаж болохгүй

3.11. “Монгол Улсын замын хөдөлгөөний дүрэм”-д тээврийн хэрэгслийн үндэсний стандартаар хориглосон хүнд, овортой, урт тээврийн хэрэгслийг төмөр замын гармаар нэвтрүүлэхдээ зөвхөн харьяалах төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгч болон түүний эрх олгосон замын үзлэг, засвар, үйлчилгээг хариуцагч байгууллагын албан тушаалтны зөвшөөрснөөр гүйцэтгэнэ. Иргэн, хуулийн этгээд нь зөвшөөрөл авах захиалгыг гармаар тээврийн хэрэгсэл гаргахаас 24 цагийн өмнө өгнө. Захиалгадаа уг хэрэгслийн өргөн, өндөр, уртыг заасан байна. Ийм тохиолдолд шаардлагатай бол төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгч ба замын үзлэг, засвар, үйлчилгээг хариуцагч байгууллагын албан тушаалтан нь анхаарамж олгоно. Харин цахилгаан зүтгүүр ажилладаг төмөр замын шугам дахь гармаар 4,5 метрээс илүү өндөртэй тээврийн хэрэгсэл гаргах захиалга ирсэн үед төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгч нь тээврийн хэрэгслийн өндөр ба гарах хугацааг эрчим хүчээр хангах байгууллагад мэдэгдэн тэдний төлөөлөгчийг нь томилуулж хяналт тавиулна.

ДӨРӨВ.ГАРМЫН ЗЭРЭГЛЭЛ БА АНГИЛАЛ

4.1. Төмөр замын гармаар нэвтрэх тээврийн хэрэгслийн болон галт тэрэг болон сэлгээний хөдөлгөөний нягтрал, түүний шинж байдлаас хамааруулан гармыг дөрвөн зэрэглэлд хуваана: *(журмын 1-р хавсралт)*

4.1.1. Төмөр замын I зэрэглэлийн гарманд дараах гармыг хамааруулна:

- Хоногт 12 ба түүнээс олон галт тэрэг нэвтрүүлдэг төмөр замын шугам дахь хоногт 50 ба түүнээс олон уул уурхайн хүнд даацын хурдны хязгаартай тээврийн хэрэгсэл өнгөрдөг гарам
- Хоногт 17 ба түүнээс олон галт тэрэг аялдаг төмөр замын шугам дахь хоногт 7001 ба түүнээс олон тээврийн хэрэгсэл өнгөрдөг гарам;

- Хоногт 101 ба түүнээс олон галт тэрэг аялдаг төмөр замын шугам дахь хоногт 3001 ба түүнээс олон тээврийн хэрэгсэл өнгөрдөг гарам;

4.1.2. Төмөр замын II зэрэглэлийн гарманд дараах гармыг хамааруулна.

- Хоногт 16 ба түүнээс цөөн галт тэрэг аялдаг төмөр замын шугам дахь хоногт 7001 ба түүнээс олон тээврийн хэрэгсэл өнгөрдөг гарам;
- Хоногт 17-100 галт тэрэг аялдаг төмөр замын шугам дахь хоногт 3001-7000 тээврийн хэрэгсэл өнгөрдөг гарам;
- Хоногт 101-200 галт тэрэг аялдаг төмөр замын шугам дахь хоногт 1001-3000 тээврийн хэрэгсэл өнгөрдөг гарам;
- Хоногт 201 ба түүнээс олон галт тэрэг аялдаг төмөр замын шугам дахь хоногт 201-1000 тээврийн хэрэгсэл өнгөрдөг гарам;

4.1.3. Төмөр замын III зэрэглэлийн гарманд дараах гармыг хамааруулна.

- Хоногт 16 ба түүнээс цөөн галт тэрэг аялдаг төмөр замын шугам дахь хоногт 3001-7000 тээврийн хэрэгсэл өнгөрдөг гарам;
- Хоногт 17-100 галт тэрэг аялдаг төмөр замын шугам дахь хоногт 1001-3000 тээврийн хэрэгсэл өнгөрдөг гарам;
- Хоногт 101-200 галт тэрэг аялдаг төмөр замын шугам дахь хоногт 201-1000 тээврийн хэрэгсэл өнгөрдөг гарам;
- Хоногт 200 ба түүнээс олон галт тэрэг аялдаг төмөр замын шугам дахь хоногт 200 ба түүнээс цөөн тээврийн хэрэгсэл өнгөрдөг гарам;

4.1.4. Төмөр замын бусад бүх гармыг IV зэрэглэлийн гарманд хамааруулна.

4.2. Ашиглагдаж байгаа төмөр замын гармаар хоногт өнгөрөх тээврийн хэрэгслийн тоо нь 40000-аас их болсон тохиолдолд авто ба төмөр замыг ижил бус түвшинд огтлолцуулах асуудлыг нутгийн захиргааны байгууллага болон төмөр замын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага шийдвэрлэнэ.

4.3. Төмөр замын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагаас томилсон ажлын хэсгийн санал, дүгнэлтийг үндэслэн гармын зэрэглэлийг ахиулан тогтооно.

4.4. Төмөр замын гармыг ажиллагаагаар нь зохицуулалттай ба зохицуулалтгүй гэж ангилна.

4.5. Төмөр замын гармыг дохиоллын төхөөрөмж, байгууламжаар тоногдсон эсвэл гармын жижүүр ажиллаж байвал түүнийг зохицуулалттай гарам гэнэ.

4.6. Төмөр замын гарман дээр дараах тохиолдолд байнгын жижүүр ажиллуулна:

4.6.1. Дохиоллын төхөөрөмжөөр тоноглогдсон эсэхээс үл хамааран галт тэрэг 100 км/цагаас илүү хурдтай өнгөрдөг болон бүх I зэрэглэлийн гармууд;

4.6.2. Төмөр замын гурав ба түүнээс олон гол шугамтай огтлолцсон гармууд дохиоллын төхөөрөмжөөр тоноглогдсон эсэхээс хамаарахгүйгээр;

4.6.3. Үзэгдэлт муутай II зэрэглэлийн гарам болон хоногт дунджаар 17 ба түүнээс олон галт тэрэг аялдаг II зэрэглэлийн гарманд үзэгдэлтийн нөхцөл, гармын дохиоллын төхөөрөмжөөр тоноглогдсон эсэхээс хамаарахгүйгээр;

4.6.4. Хоногт 17 ба түүнээс олон галт тэрэг аялдаг үзэгдэлт муутай III зэрэглэлийн гарам болон хоногт 3000 ба түүнээс олон тээврийн хэрэгсэл өнгөрдөг III зэрэглэлийн гарманд үзэгдэлтийн нөхцөлийг харгалзахгүйгээр.

4.7. Энэхүү журмын нэгдүгээр хавсралтад заасны дагуу хоногт 16 ба түүнээс цөөн галт тэрэг, сэлгээний хөдөлгөөнтэй гол шугам, нийтийн ба дагнасан хэрэглээний замууд дахь хоногт 100 ба түүнээс цөөн тээврийн хэрэгсэл өнгөрдөг IY зэрэглэлийн гармыг дохиоллын төхөөрөмжөөр тоноглохгүй байж болно. Тийм гармыг зохицуулалтгүй гармын ангилалд хамааруулна.

4.8. Төмөр замын гармын зэрэглэл, хөдөлгөөний нягтралыг энэхүү журмын 3.4 дүгээр зүйлд заасан ажлын хэсэг тодорхойлох ба бодит шаардлага гарсан үед гармын хөдөлгөөний нягтрал, түүний ажиллагааны нөхцөл зэргийг дахин тогтоох үзлэгийг хийнэ.

4.9. Төмөр замын гармын зэрэглэл тогтоохдоо гармаар өнгөрч буй тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнд 2-3 хоногийн турш тооллого хийж дундажлах, эсвэл тухайн орон нутгийн авто замын байгууллагаас гаргаж өгсөн өгөгдөхүүнийг ашиглана. Эдгээрийн дүнд зохицуулалттай болгох, гармын жижүүр ажиллуулах, зохицуулалтыг татан буулгах, гармыг хаах асуудлыг судлан тогтоож төрийн захиргааны байгууллага шийдвэрлүүлнэ.

ТАВ. ГАРМЫН БҮТЭЦ БА ТҮҮНД ТАВИГДАХ ТЕХНИКИЙН ШААРДЛАГА

5.1. Төмөр замын гармын бүх төхөөрөмж байгууламжууд нь холбогдох хууль, дүрэм, журмын нэг маягийн батлагдсан зураг төсөл ба энэхүү журмын шаардлагыг хангасан байна. Гармын зураг төслийг зохиох, барьж байгуулахдаа үндэсний стандарт, төмөр замын барилгын норм, нормативын шаардлагад нийцүүлэн гүйцэтгэнэ.

5.2. Төмөр замын гармыг төмөр замын ба авто замын шулуун хэсэгт, сэтэрхийн хязгаараас гадагш 2.3.5-д заасан зайд үзэгдэлт нь хангалттай байх газар байрлуулна. Авто замыг төмөр замтай эгц хөндлөн огтлолцуулна. Хэрэв ийм боломжгүй нөхцөлд огтлолцож байгаа замуудын хоорондох өнцөг 60 градусаас багагүй байвал зохино. Үүнээс илүү хурц өнцөг гарган огтлолцуулахгүй байна.

5.3. Төмөр замын гармыг түүний зэрэглэл, үзэгдэлтийн байдлаас нь хамааруулан дохиоллын төхөөрөмжөөр тоноглоно.

5.4. Авто замын төмөр замд ойртох хэсэгт захын зам төмрөөс хоёр тийш 20 метрээс багагүй зайд тэгш талбай гаргаж өгнө. Төмөр замын тахир хэсэгт нэг зам төмөр нь нөгөөгөөс 150 мм хүртэл өндөр тавигддаг тул авто замын түвшинд энэ хэмжээтэй зохицсон налуу гаргана.

5.5. Хүнд нөхцөлд (нийтийн болон дагнасан хэрэглээний салбар зам) гармыг байгуулахад уг журмын 5.2 ба 5.4 дугаар зүйлд зааснаас өөрөөр байгуулж болох бөгөөд зураг төсөлд төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгч, орон

нутгийн захиргааны байгууллага, төмөр замын тээврийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын ажлын хэсгийн дүгнэлт шийдвэрээр болно.

5.6. Төмөр замын дагуу мод тарих, ойн зурвас байгуулах үед гармаас 50 метрийн зайд ойртон ирсэн тээврийн хэрэгслийн жолооч нь 500 метрээс багагүй зайнд ирж яваа галт тэргийг харж чадах нөхцөлийг хангасан байна.

5.7. Төмөр замын гармын шалавч, ойртох хэсэг, хашлага, шон, зэргээс бүрдсэн гармын зорчих хэсэг нь дараах шаардлага нөхцлийг хангасан байвал зохино:

- 5.7.1. Төмөр замын гармын өргөн нь авто замын өргөнөөс багагүй байх ба ямар ч үед 7 метрээс багагүй байна;
- 5.7.2. Төмөр замын гармын шалавч нь модон ба төмөрбетон, эсвэл тусгай зориулалтын резинэн болон асфальтан материалаар хийгдсэн байж болно;
- 5.7.3. Төмөр замын гармын модон ба төмөрбетон шалавч доор таарах хэсэгт төмөр зам нь модон ба төмөрбетон дэртэй байна. Харин резинэн шалавч тавих бол төмөрбетон дэртэй байж болно;
- 5.7.4. Шалавчийг дэрэнд бэхлэх ажлыг төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн батлагдсан зураг төслийн дагуу гүйцэтгэнэ;
- 5.7.5. Царигийн гадна талын шалавч нь зам төмрийн толгойн гадаргуутай нэг түвшинд байна. Модон шалавчтай үед зам төмрийн толгойг трактор, индүү гэх мэт техник хэрэгслээр гэмтээхээс урьдчилан сэргийлж царигийн дотор талын шалавчийг зам төмрийн толгойн түвшнээс дээш 30-40 мм өндөр хийнэ. Харин төмөрбетон ба резинэн шалавчтай үед батлагдсан зургийн дагуу дотор талын шалавчийг зам төмрийн толгойн гадаргуутай нэг түвшинд хийж болох ба ямар ч тохиолдолд гадна ба дотор талын шалавчны түвшин зам төмрийн толгойн түвшнээс нам байхгүйгээр гүйцэтгэнэ.
- 5.7.6. Хөдлөх бүрэлдэхүүний хос дугуйн дэлийг гармаар саадгүй өнгөрүүлэхийн тулд дотор талын шалавчны хоёр талаар ховил гаргаж өгнө. Ховилын төгсгөлүүдийн 50 см урттай хэсгийг царигийн дотор тал руу зам төмрийн жирээнээс 25 см холдуулан нугалж өгсөн байна. Гармын ховил нь өргөнөөрөө 75-110 мм, гүнээрээ 45 мм-ээс багагүй байвал зохино.
- 5.7.7. Төмөр замын гармаар хариулгагүй мал нэвтрэх, төмөр зам дээр гарахаас урьдчилан сэргийлэх зорилгоор авто зам талын ойртох хэсэгт нь мал хорих төхөөрөмж байрлуулж болно. Мал хорих төхөөрөмжөөр тоноглох шаардлагатай гармуудын жагсаалтыг төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгч батална. Мал хоригч төхөөрөмжөөр тоноглох шаардлагатай гармын авто замын засвар үйлчилгээг төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн санал хүсэлтийг үндэслэн авто зам хариуцагч байгууллага хамтран гүйцэтгэнэ

5.8. Жижүүр ажилладаг зохицуулалттай гарам нь гармын шалавчнаас 2 тийш 50 метр зайд, төмөр замын царигийн дотор талд зөөврийн улаан дохио байрлуулах зориулалтын суурьтай, төмөр замын гол шугам ба өртөөний хязгаар дахь жижүүр ажилладаг зохицуулалттай гармын шалавчны хоёр талд хөдлөх бүрэлдэхүүний доод талын оврыг шалгах байгууламжтай байна. Доод оврыг шалгах байгууламжийг ашиглах журмыг төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгч тогтооно.

5.9. Ашиглагдаж байгаа нэг түвшний гармуудад төмөр замын захын зам төмрөөс 50 метр ба түүнээс ойр зайд ирсэн тээврийн хэрэгслийн жолооч нь хоёр талаас ирж байгаа галт тэргийг дараах зайнд харж чадаж байвал уг гармын үзэгдэлтийг хангалттайд тооцно.

- галт тэрэгний хурд 81-100 км/цаг хүртэл бол 400 метр;
- галт тэрэгний хурд 41-80 км/цаг хүртэл бол 250 метр;
- галт тэрэгний хурд 26-40 км/цаг хүртэл бол 150 метр;
- галт тэрэгний хурд 25 км/цаг ба түүнээс бага бол 100 метр.

5.10. Төмөр замын гармын хаалт, хашлага, хаалтын болон дохионы шонгууд нь авто замын зорчих хэсгийн захаас 0.75 метрээс багагүй зайд байрлана.

5.11. Төмөр замын гарманд ойртон ирэх хэсэгт төмөр замын дагуу галт тэрэгний машинчаар дуут дохио өгүүлэх зориулалтын байнгын "Ш" (шүгэл) тэмдэг, харин авто зам талаас холбогдох стандартын дагуу "төмөр замын гарам" тэмдгийн аль тохирохыг тавина. "Ш" (шүгэл) тэмдгийг галт тэрэг ирэх чиглэлийн баруун гар талд, гармаас 500-1000 метр зайд, 100 км/цагаас дээш хурдтай галт тэрэг аялдаг бол 800-1500 метр зайд байрлуулна. Энэ журмын 5.9 дугаар зүйлд заасан нөхцлийг хангаж чадаагүй гармын шалавчнаас хоёр тийш 250 метр зайд, хэрэв галт тэрэг 120 км/цагаас дээш хурдтай явдаг бол 400 метр зайд байнгын "Ш" тэмдгээс гадна нэмэгдэл "Ш" тэмдэг тавина.

5.12. Төмөр замын гармын хаалт болон оврын хаалганаас гадагш, хэрэв хаалт болон оврын хаалгагүй бол "төмөр замын гарам" тэмдгээс гадагш холбогдох үндэсний стандартын шаардлага хангасан "төмөр замын хамгаалалттай гарам" эсвэл "төмөр замын хамгаалалтгүй гарам" тэмдгийн аль нь тохирохыг байрлуулна.

5.13. Зохицуулалттай төмөр замын гармууд нь тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний баруун гар талд байрлах, автомат болон цахилгаан, механик хаалтаар тоноглогдоно. Зорчих хэсгийн өргөн, тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний нягтрал, чиглэлээс шалтгаалан хаалтыг хоёр талд нь байрлуулж болно.

5.14. Автомат болон цахилгаан хаалтын уртыг авто замын зорчих хэсгийн өргөнөөс хамааруулан дараах хэмжээгээр тогтоох ба ямар ч тохиолдолд автомат болон цахилгаан хаалтын урт нь авто замын зорчих хэсгийн өргөний 2/3-оос багагүй хэсгийг бүрэн хааж чадахуйц байх шаардлагатай:

- авто зам нь 6 метр хүртэл өргөнтэй бол 4 метрээс багагүй;
- авто зам нь 6-10 метр өргөнтэй бол 6 метрээс багагүй;
- авто зам нь 10 метрээс дээш өргөнтэй бол 8 метрээс багагүй.

5.15. Хаалтуудыг уртаас нь хамааруулан төмөр замын захын зам төмрөөс доорх зайд байрлуулна:

- урт нь 4 метр бол 6 метрт;
- урт нь 6 метр бол 8 метрт;
- урт нь 8 метр бол 10 метрт;

5.16. Гар ажиллагаатай хаалт нь авто замыг бүрэн хаахаар хийгдэнэ. Хаалтын хөндлөвчийг баруун гар тийш 45-50 градусаар налуулсан улаан ба цагаан өнгийн тосон будгаар алаглуулан будах ба нэг өнгийн зурвасын өргөн нь 500-600 мм байна. Хаах хөндлөвчийн төгсгөлийн 250-300 мм өргөн хэсгийг туушид нь улаан будгаар будна. Үзэгдэлтийг нь сайжруулахын тулд хөндлөвчийг гэрэл ойлгогчтой будгаар будах эсвэл гэрэл цацруулагчтай хийнэ.

5.17. Хаалтуудын хаах хөндлөвч нь шөнийн цагт болон манан будан гэх мэт үзэгдэлт муутай үед харагдах гэрэл ойлгогчтой байвал зохино.

5.18. Автомат болон цахилгаан, механик хаалтуудын “нээлттэй” байдал нь хэвийн нөхцөлийг заана. Харин орон нутгийн онцлогтой холбогдуулан цахилгаан болон механик хаалтуудын хэвийн байдлыг төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн шийдвэрээр “хаалттай” байж болно.

5.19. Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний нягтрал ихтэй авто замтай болон төв суурьшилийн бүсэд төмөр замтай огтлолцсон, автомат хаалтаар тоноглогдсон, зохицуулалттай, жижүүртэй гарманд тээврийн хэрэгсэл хаалтыг өнгөрч төмөр замын тусгай бүсэд нэвтрэхээс сэргийлэн автомат ажиллагаатай сөхөгддөг саадыг авто зам дээр нэмэлтээр байрлуулж болно. Автомат ажиллагаатай сөхөгддөг саад нь авто замыг бүрэн хаахаар тоноглогдсон байх бөгөөд тэдгээрийг автомат хаалтнаас дотогш төмөр зам талд нь байрлуулна.

5.20. Сөхөгддөг саад нь гармын жижүүрийн хяналтад байх бөгөөд ийм төхөөрөмжөөр тоноглогдсон гармуудад “төмөр замын хамгаалалттай гарам” тэмдгийн доор “Анхаар сөхөгддөг саад” гэсэн тэмдгийг цэнхэр дэвсгэр дээр цагаан өнгөөр хийж тавина.

5.21. Төмөр замтай огтлолцсон эсрэг хөдөлгөөнтэй, хоёр буюу гурван эгнээгээр зорчдог авто замын эсрэг урсгалыг үргэлжилсэн шугаман тэмдэглэлээр захын зам төмөр хүртэл 100 метр урттайгаар тусгаарлана. Нэг чигт хоёр буюу түүнээс олон эгнээгээр зорчдог авто замын хувьд төмөр замын гармын өмнө эгнээнүүдийн хилийг үргэлжилсэн шугаман тэмдэглэлээр 20 метрээс (тээврийн хэрэгслийн зөвшөөрөгдөх хурд нь 60 км/цагаас их бол 40 метрээс) багагүй урттайгаар тэмдэглэнэ.

5.22. Төмөр замын гармын жижүүрийн байр нь авто зам руу харсан гарах хаалгатай байна. Хэрэв төмөр зам руу харсан хаалгатай бол хаалга ба төмөр замын хооронд хашлага хийж өгсөн байна.

5.23. Зохицуулалттай гармууд нь гэрэлтүүлэгтэй байвал зохино. Гармын гэрэлтүүлэг нь гармын шалавч, дохиоллын төхөөрөмж, байгууламж, гармын жижүүрийн байрыг бүрэн гэрэлтүүлж байна.

5.24. Төмөр замын гармын гэрэлтүүлгийн хэмжээ доор зааснаас багагүй байна. Төмөр замын гарам нь дараах тогтоосон хэмжээнээс багагүй гэрэлтүүлэгтэй байх бөгөөд шар өнгийн тусгал бүхий гэрэлтүүлэгчтэй байна.

- I зэрэглэлийн гарамд 5 лк;
- II зэрэглэлийн гарамд 3лк
- III зэрэглэлийн гарамд 2 лк;
- IV зэрэглэлийн гарамд 1 лк

5.25. Төмөр замын гармын дохиоллын төхөөрөмжийг цахилгаан, эрчим хүчээр хангах хангалт нь мөрдөгдөж байгаа норм, дүрмийн хэмжээнд тохирсон байна. Тогтмол гүйдлийн зам төмрийн хэлхээтэй гармын дохиоллын төхөөрөмжид зориулж 8-аас багагүй цаг тасралтгүй ажиллаж чадах хүчин чадал бүхий зай хураагуурыг нөөцөнд тавьж өгнө.

5.26. Жижүүртэй гарам нь аль ойрхон байгаа өртөө буюу посттой шууд утсан харилцаатай байх ба диспетчерийн төвлөрүүлэлтээр тоноглогдсон хэсэгт бол галт тэрэгний хөдөлгөөн зохицуулагч болон замын засвар, үйлчилгээ хариуцсан байгууллагын жижүүртэй (диспетчертэй) ярих холбооны хэрэгслээр тоноглогдсон байна. Эдгээр холбооны хэрэгслүүд нь дотор ба гадна талын хонх, дуут дохиололтой байна.

5.27. Төмөр замын тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний нягтрал ихтэй, зохицуулалттай, жижүүртэй гарман дээр зарлан мэдээлэх төхөөрөмж, галт тэрэгний чиглэл заагч, дүрс бичлэгийн төхөөрөмж /камер/, радио холбоогоор нэмж тоноглож болно.

5.28. Өртөөний хязгаар дотор байгуулсан гарам нь сэлгээний гэрлэн дохиотой бол товрууг дарахад гармын авто замын дохионд улаан гэрэл анивчин асч /автомат хаалтаар тоноглогдсон бол хаалт буусан үед/ төмөр зам дахь сэлгээний гэрлэн дохионы улаан гэрэл унтарч цагаан гэрэл асах зарчмаар ажилладаг дохиоллын төхөөрөмжөөр тоноглогдсон байж болно.

5.29. Жижүүртэй гарам нь галт тэрэг, сэлгээний хөдөлгөөнийг хориглох зориулалтын “хаах” гэрлэн дохиогоор тоноглогдоно. Хаах гэрлэн дохио нь гарамнаас хоёр тийш 15-800 метр зайд байрлана. Өртөөний хязгаарт байрласан гармуудын хаах гэрлэн дохионы оронд өртөөний орох, гарах, сэлгээний, ба замналын гэрлэн дохионуудыг хэрэглэж болно. Эдгээр дохионууд нь үзэгдэлтийн байдлаасаа хамаарч гарамнаас 15 метрээс багагүй, 800 метрээс ихгүй зайд байрласан байна. Хаах гэрлэн дохиог гарамнаас хоёр тийш хөдөлгөөний чиглэлийн баруун гар талд (хос замтай хэсэгт бол зам тус бүрд тогтоож өгсөн хөдөлгөөний чиглэлийн баруун гар талд нь) тавьж өгнө.

5.30. Доорх онцгой тохиолдолд “хаах” гэрлэн дохиог хөдөлгөөний чиглэлийнх нь байдлаас хамааруулахгүйгээр тогтоогдсон чиглэлийнх нь буруу талд байрлуулж болно:

- хоёр талын авто хориглолоор тоноглогдсон хос замтай хэсэгт;
- хос замтай хэсгийн үндсэн бус чиглэлийн замаар нь хөдөлгөөнийг байнга зохион байгуулах нөхцлүүд гардаг хэсэгт;
- хүн ам ихтэй хот дүүргийн нутаг дэвсгэрт оршдог, хоногт 100-аас дээш хос галт тэрэгний хөдөлгөөнтэй байдаг гармуудад.

5.31. Хэрэв хаах гэрлэн дохионы үзэгдэлт хангалтгүй байвал түүний өмнө анхааруулах гэрлэн дохиог байрлуулна. Хаах гэрлэн дохионы өмнөх анхааруулах гэрлэн дохионы шар гэрлээр үндсэн гэрлэн дохионд улаан гэрэл асаж байгааг заана. Хаах гэрлэн дохио ба түүний анхааруулах гэрлэн дохионы гэрэл хэвийн байдалдаа асахгүй бөгөөд энэ байдалд гэрлэн дохио нь дохионы үүрэг гүйцэтгэхгүй. Авто хориглолтой хэсэгт байгуулсан бүх гарам хаах гэрлэн дохиотой эсэхээс хамаарахгүйгээр гарман дээр саад гарсан тохиолдолд авто хориглолын хориглох дохиоллыг ажиллуулах төхөөрөмжөөр тоноглогдоно.

5.32. Гармыг автомат хаалтуудаар тоноглох үед гармын жижүүрийн байрны гадна талд тээврийн хэрэгсэл ба галт тэрэг, сэлгээний хөдөлгөөн хангалттай сайн харагдах газарт хаалтын ажиллагааг удирдах самбарыг байрлуулна. Самбарыг байрлуулах газрыг гармын арчилгаа үйлчилгээ хариуцсан байгууллагуудын төлөөлөгчид оролцсон ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнээр сонгох ба шаардлагатай гэж үзвэл өртөөний даргыг оролцуулна.

5.33. Удирдлагын самбар дээр доорх үйл ажиллагааг удирдах товруунуудыг байрлуулна:

- хаалтыг хаах (ломбогүй);
- хаалтыг нээх (ломботой);
- хаалтын хөндлөвчийг баригч (ломбогүй);
- хаах гэрлэн дохиог залгах ба замын гэрлэн дохиог хориглох байдалд шилжүүлэх, зүтгүүрийн автомат дохиоллын кодыг салгах (ломботой).

5.34. Удирдлагын самбарт доорх зориулалтын хяналтын гэрлүүд байрлана:

- хаах гэрлэн дохионы давтагч гэрэл;
- тэгш ба сондгой чиглэлийн галт тэрэг гарманд ойртон ирж байгааг мэдэгдэх гэрэл.

5.35. Гармын жижүүрийн байр хоёр давхар байвал түүний нэгдүгээр давхарт хаах гэрлэн дохиоллыг асаахад зориулагдсан туслах самбарыг байрлуулна.

5.36. Хот хоорондын хатуу хучилттай авто замтай огтлолцсон гармын авто замын дөхөх хэсэгт захын зам төмрөөс 40м-ээс багагүй зайд авто замын бүрэн уртад хурд сааруулагч нэмэлтээр хийж болно. Хурд сааруулагчийн 2 талд “Хурд сааруулагч” таних тэмдэг, хурд сааруулагчнаас 50-100м зайд “Хурд сааруулагчийн анхааруулах” тэмдэг болон “Хурд сааруулагчийн таних” тэмдэгийг тус тус байрлуулна.

5.37. Хот төв суурьшилийн бүсэд төмөр замтай огтлолцсон тээврийн хэрэгсэлийн нягтрал ихтэй гармын авто замын дөхөх хэсгийг консуль дохиогоор тоноглож болно.

5.38. Авто замыг шинээр тавих буюу дахин шинэчлэхдээ тээврийн хэрэгслийн жолооч нь гарман дээрх авто замын гадаргууг харж чадах (авто замын барилгын норм ба дүрэмд заасан) тооцооны зайд ирэхдээ гармаас 400 метрээс багагүй зайнд ойртон ирж байгаа галт тэргийг, харин галт тэрэгний машинч нь гармаас 1000 метрийн зайнд ойртон ирэхдээ гармын дунд хэсгийг харж чадаж байхаар гармын үзэгдэлтийг хангасан байна.

5.39. 60-90 км/ц хурдтай төмөр замын шугамд мал амьтны нэг түвшиний гарцнаас 200 м-ээс багагүй зайд хурд бууруулах зориулалттай байнгын зээрэнхий байрлуулна.

5.40. Цахилгаан зүтгүүр ажилладаг төмөр замын шугамтай огтлолцсон газар дахь гармын хоёр талд захын зам төмрөөс 8,5 метр зайд, хэрэв уг гарам нь автомат болон цахилгаан хаалтаар тоноглогдсон бол хаалтнаас гадагш 1 метрээс ойргүй зайд авто замын ирмэгээс 1,75 метрт 4,7 метр өндөртэй оврын хаалгыг байрлуулна.

ЗУРГАА. ГАРМЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

6.1. Төмөр замын гармын жижүүр ажиллах цагийн хуваарь нь хоногийн турш болон хоногийн тодорхой хугацаанд байж болно. Гармаар өнгөрөх тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний нягтралтай уялдуулан төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгч тогтооно.

6.2. Радио хориглолын системээр тоноглогдсон хэсэглэлд төмөр замын гарман дээрх хөдөлгөөнийг төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн баталсан тушаал заавраар зохицуулна.

6.3. Хоногийн турш болон хоногийн тодорхой хугацаанд жижүүртэй байдаг гармыг энэхүү журмын хоёр дугаар хавсралтад заасан үндсэн шаардлагын дагуу гармын дохиоллын төхөөрөмжөөр тоноглоно. Харин хоногийн тодорхой хугацаанд жижүүртэй байдаг зохицуулалттай гарманд жижүүр ажиллахгүй хугацаанд нь автомат болон цахилгаан, механик хаалтыг нээлттэй байдалд нь тавьж түгжих бөгөөд автомат гэрлэн дохионы хэвийн ажиллагааг ханган үлдээнэ.

6.4. Хэрэв жижүүр ажиллахгүй хугацаанд гармаар өнгөрөх тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнийг хязгаарлах бол уг гармыг гар ажиллагаатай хаалт буюу хаалгаар тоноглон, хаалт, хаалгыг хааж, цоожлон үлдээнэ.

6.5. Зохицуулалтгүй гарман дээр орон нутгийн тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний нягтралтай уялдуулан гармыг гар ажиллагаатай хаалт ба хаалгаар тоноглон, хааж цоожилсноор тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнийг түр зогсоож болох ба гармаар тээврийн хэрэгслийг чөлөөтэй нэвтрүүлж болох цагийн хуваарийг жолооч нарт үзэгдэхүйц газар байрлуулна.

6.6. Төмөр замын шугам бүхий суурин газар ба өртөөний хязгаарт байгаа орон нутгийн аж ахуйн чанартай, хоногийн тодорхой хугацаанд ашиглагддаг гарманд орон нутгийн нөхцлөөс хамааруулан, ашиглагч талын зардлаар нэг буюу хоёр ээлжийн жижүүр ажиллуулж болно.

ДОЛОО. ГАРМЫН ЗАСВАР ҮЙЛЧИЛГЭЭ ХАРИУЦСАН АЖИЛТАН, БАЙГУУЛЛАГЫН ҮҮРЭГ

7.1. Гармын жижүүрийн албан тушаалд галт тэрэгний хөдөлгөөнтэй холбоотой ажил, үүргийг нэг жилээс доошгүй хугацаагаар гүйцэтгэсэн ажилтанг томилон ажиллуулна. Гармын жижүүр, түүнийг орлон ажиллах төмөр замын ажилтан нь Монгол Улсын хууль, нийтлэг дүрэм, журам, “Гармын дохиоллын төхөөрөмж, байгууламжийн ашиглалт болон орон нутгийн заавар” болон энэхүү журмыг судлан, зохих сургалтад хамрагдаж, шалгалт өгч тэнцсэн байна. Шалгалтын ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд гармын дохиоллын төхөөрөмж, байгууламж хариуцсан байгууллагын эрх бүхий ажилтанг заавал оролцуулна.

7.2. Жижүүртэй гарман дээр тухайн гармын үзэгдэлт, тоноглол, дохиоллын төхөөрөмжийн онцлог, тохиолдсон гэнэтийн саадыг хашиж хамгаалан галт тэрэгний хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах арга хэмжээг тусгасан “Гармын дохиоллын төхөөрөмж, байгууламжийн ашиглах орон нутгийн заавар”, “Гармын жижүүрийн аюулгүй ажиллагааны заавар” “Төмөр замын тээврийн нийтлэг

дүрэм, журам”-д нийцүүлэн суурь бүтэц, нийтийн болон дагнасан хэрэглээний зам, талбай эзэмшигч боловсруулан, баталж мөрдүүлнэ.

7.3. Гармын жижүүрийн байранд байх шаардлагатай багаж, хэрэгсэл, ашиглах зааврын жагсаалтыг төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгч тогтоож, гармын орон нутгийн зааварт тусгана.

7.4. Гармын жижүүрийн дараах үүргийг хүлээнэ.

- 7.4.1. Гармын жижүүрүүд ажил хүлээлцэхдээ гармаас хоёр тийш 50 метр төмөр замын техникийн байдал, гармын төхөөрөмж байгууламжийн бүрэн бүтэн байдал, батлагдсан жагсаалтын дагуу багаж хэрэгсэлүүдийг шалган хүлээлцэнэ.
- 7.4.2. Автомат, цахилгаан хаалтууд, гармын хаах дохиоллын ажиллагаа, тэдгээрт гэмтэл гарсан бол гэмтлийн тухай болон уг гэмтлүүдийг зассан тухай гармын төхөөрөмж байгууламжид үзлэг хийх дэвтэрт бичлэг хийнэ. Үзлэгийн явцад илэрсэн зөрчил, гэмтэл нь гармын жижүүр өөрөө засаж, хэвийн байдлыг хангаж чадахааргүй байвал өртөөний жижүүр, замын болон дохиолол, холбоо хариуцсан байгууллагын холбогдох ажилтанд мэдэгдэж, зөрчил, гэмтлийг яаралтай засаж, арилгуулах арга хэмжээг авна
- 7.4.3. Төмөр замын гармын ойртох хэсэг галт тэрэг хөдлөх бүрэлдэхүүнээр эзлэгдмэгц дохиолол ажиллан, хаалтууд хаагдаж, гармаар гарах тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн бүрэн зогссон эсэхэд хяналт тавина
- 7.4.4. Мал хорих төхөөрөмжөөр тоноглогдоогүй төмөр замын гармаар мал тууж гаргах бол галт тэрэгний хөдөлгөөний чөлөөнд замын мастерын хяналтан дор гүйцэтгэнэ.
- 7.4.5. Хөдлөх бүрэлдэхүүний хос дугуйн дэл чөлөөтэй өнхрөх нөхцөлийг хангахын тулд ховилуудыг цэвэрлэх, өвлийн цагт гарман дээр давс, элсний нөөц байлгаж, авто замын болон явган хүний замын мөстсөн хэсэгт цацах ажлыг гүйцэтгэнэ.
- 7.4.6. Галт тэрэгний хөдөлгөөнд нөлөөлөл учруулах замын гэмтэл бусад төрлийн саад тохиолдсон нөхцөлд гармыг зогсоох дохиогоор яаралтай хашиж, хамгаалан энэ тухай хязгаарлаж байгаа өртөөний жижүүрүүд, галт тэрэгний хөдөлгөөний зохицуулагч болон гармын үзлэг, засвар, үйлчилгээ хариуцсан байгууллагуудын ажилтан нарт холбооны хэрэгсэлээр мэдэгдэнэ.
- 7.4.7. Төмөр замын гарам дээр тээврийн хэрэгсэл болон бусад өөрөө явагч машин механизмууд, хүн, мал зогсоохгүй байх арга хэмжээг авна.
- 7.4.8. Төмөр замын гармын жижүүр нь гармын дохиоллын төхөөрөмж, байгууламжуудын хэвийн ажиллагаа алдагдсан нөхцөлд хөдөлгөөнийг зохицуулах, аюулгүй ажиллагааг хангах арга хэмжээг “Гармын дохиоллын төхөөрөмж, байгууламжийг ашиглах орон нутгийн заавар”-т заасны дагуу авч хэрэгжүүлнэ.
- 7.4.9. Төмөр замын гармын жижүүр нь галт тэрэг угтан өнгөрүүлэхдээ жижүүрийн байрны дэргэд захын зам төмрөөс 2 метрээс ойргүй зайд байрлуулсан “Хяналтын цэг” дээр зогсож төмөр замын дохиолол холбооны журмын дагуу дохио өгч, галт тэрэгний бүрэлдэхүүнд хяналт тавина.
- 7.4.10. Галт тэрэг гарманд дөхөж ирэх үед гармын ойролцоо ажиллаж байгаа төмөр замын ажилчдад (мөн авто замын засварын ажил

гүйцэтгэгчид) болон ажил удирдагч нарт галт тэрэг ирж буй талаар мэдэгдэнэ.

7.4.11. Замаас авагддаг дрезин буюу замын вагонцор, тэргэнцрийг гармаар гарах үед гармын хаалтуудыг хааж гаргах ба тэдгээрийг араас нь хамгаалж яваа дохиочинг явж өнгөрсний дараа тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнийг нэвтрүүлнэ.

7.4.12. Төмөр замын гармаар өнгөрч байгаа галт тэрэг, хөдлөх бүрэлдэхүүний дугуй гацаж, гулсаж явах, ачаа нь нурах аюултай болсон, гал гарсан болон гармын ойролцоо түймэр гарсан зэрэг хөдөлгөөний аюулгүй байдал, хүмүүсийн амь насанд аюултай нөхцөл үүссэн тохиолдолд гармын жижүүр нь галт тэрэгний машинчид зогсоох дохио өгч (хэрэв радио холбоогоор тоноглогдсон бол машинчид мэдэгдэж) галт тэргийг зогсоох арга хэмжээг авах ба энэ тухай өртөөний жижүүрээр дамжуулан галт тэрэгний хөдөлгөөн зохицуулагчид мэдэгдэнэ.

7.4.13. Хаалтууд нь хэвийн байдалдаа хаалттай байхаар тогтоогдсон гармын жижүүр нь ажлаа хийж дуусаад хаалтыг хааж, хөндлөвчийг хэвтээ байрлалд оруулсан байна.

7.4.14. Төмөр замын гармын жижүүр нь гармыг ашиглаж байгаа бүх хүмүүсээс тогтоосон дүрмийг биелүүлэхийг шаардана. Зөрчил гаргасан тээврийн хэрэгслийн марк, улсын дугаар болон зөрчлийн агуулгыг “Гармаар нэвтрэн өнгөрөх тээврийн хэрэгслийн зөрчил бүртгэх дэвтэр”-т бичиж холбогдох байгууллагад нэн даруй мэдэгдэнэ.

7.4.15. Цахилгаан хаалттай, автомат дохиололтой гармын ойртох хэсэг галт тэрэг, хөдлөх бүрэлдэхүүнээр эзлэгдэх мөчөөс эхлэн гармын дохиоллын анивчсан улаан гэрлүүд асаж, хонх дуугарч эхэлнэ. Энэ үед гармын жижүүр нь “хаалтыг хаах” товрууг дарж цахилгаан хаалтуудыг хаана.

7.5. Төмөр замын гармын үзлэг, засвар, үйлчилгээг хариуцагч байгууллага нь доорх ажил үйлчилгээг хариуцана.

7.5.1. Механик болон гар ажиллагаатай хаалтыг тоноглох, солино;

7.5.2. Жижүүрийн байрны гэрэл, механик хаалтын хөндлөвч дээрх гэрэл ойлгогчийг солино;

7.5.3. Гармын шалавч, тусгаарлагч уулзвар, зам төмрийн уулзварын холбоос, оврын хаалга, түүнээс дотогш хэсэг дэх хашлага, шонгууд, гармын жижүүрийн байр, түүний орчны тохижилт, засвар, үйлчилгээг хийнэ;

7.5.4. Автомат ажиллагаатай сөхөгддөг саадын засвар, үйлчилгээ хийнэ.

7.6. Өртөөний жижүүр дараах үүргийг хүлээнэ.

7.6.1. Өртөөний хязгаарт байрласан, дохиоллын төхөөрөмжөөр тоноглогдсон гармыг хаах зориулалтын “гармыг хаах” нэртэй товрууг өртөөний жижүүрийн удирдлагын самбарт байрлуулах ба өртөөнөөс галт тэрэг явуулах, хүлээн авах, сэлгээний ажлыг зохион байгуулахдаа холбогдох ажилтан доорх арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ

- 7.6.2. Өртөөний жижүүр нь гарам байрлаж буй өртөөний хязгаарт галт тэрэгний болон сэлгээний ажлыг давхцуулан гүйцэтгэх нөхцөлд гармын жижүүрт мэдэгдэж анхааруулана
- 7.6.3. Өртөөний жижүүр нь өртөөнөөс галт тэргийг явуулахдаа гаргах гэрлэн дохиог нээх ба галт тэргийг явуулах хоорондын хугацааг аль болохоор богиносгож гарам дээр тээврийн хэрэгсэл бөөгнөрөхөөс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг авна.
- 7.6.4. Өртөөний жижүүр нь өртөө талаас галт тэрэг, сэлгээний бүрэлдэхүүнийг дохионы хориглосон заалтаар явуулах бол “гармыг хаах” товрууг дарж гармын автомат дохиоллын төхөөрөмжийг ажиллуулсны дараа явуулна.

7.7. Дохиолол холбооны байгууламж хариуцсан ажилтан дараах үүргийг хүлээнэ.

- 7.7.1. Гармын үзэгдэлт, тоноглол, дохиоллын төхөөрөмжийн онцлог, тохиолдсон гэнэтийн саадыг хашиж хамгаалан галт тэрэгний хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах арга хэмжээг тусгасан “Гармын дохиоллын төхөөрөмж, байгууламжийн ашиглах орон нутгийн заавар”- ыг боловсруулан батлуулж гарман дээр байрлуулна.
- 7.7.2. Төмөр замын дохиолол, төвлөрүүлэлт, хориглол, холбооны төхөөрөмжийн үзлэг, засвар, үйлчилгээний доорх ажил үйлчилгээг хариуцана.
 - 7.7.2.1. автомат болон цахилгаан хаалтыг тоноглох, солих, тэдгээрийн хэвийн ажиллагааг хангана;
 - 7.7.2.2. автомат гэрлэн дохио, дохиоллын төхөөрөмжүүдийг засварлана;
 - 7.7.2.3. автомат болон цахилгаан хаалтын хөндлөвч дээрх гэрэл ойлгогчийг солино;
 - 7.7.2.4. утсан ба радио холбооны хэрэгслийн бүрэн бүтэн байдал, хэвийн ажиллагааг хангана;
 - 7.7.2.5. зам төмрийн хэлхээний үйл ажиллагаанд хяналт тавина;
 - 7.7.2.6. автомат ажиллагаатай сөхөгддөг саадын засвар, тохируулга хийнэ;
 - 7.7.2.7. зарлах мэдээлэх ба чиглэл заагч, дүрс бичлэгийн төхөөрөмжийн засвар, үйлчилгээ, тохируулга хийнэ.

7.8. Эрчим хүч ус хангамж хариуцсан ажилтан дараах үүргийг хүлээнэ.

- 7.8.1. Төмөр замын гармын дохиоллын төхөөрөмжийг цахилгаан, эрчим хүчээр хангах хангалт нь мөрдөгдөж байгаа норм, дүрмийн хэмжээнд тохирсон байна.
- 7.8.2. Төмөр замын гармыг эрчим хүчээр тасралтгүй хангах, гадна талд гэрэлтүүлэг тавих, тэдгээрийг автоматаар залгах ба салгах, гэрэлтүүлгийн чийдэнг солих ажлыг төмөр замын эрчим хүчний байгууллага (эсвэл гэрээний дагуу төмөр замыг эрчим хүчээр хангагч байгууллага) хариуцна.
- 7.8.3. Цахилгаан эрчим хүчний засварын ажил нь гармын дохиоллын төхөөрөмжийн хэвийн ажиллагаанд нөлөөлөх бол гармын дохиоллын төхөөрөмжийн үзлэг, засвар, үйлчилгээг хариуцагч байгууллагаас зөвшөөрөл авч гүйцэтгэнэ. Засварын ажлын явцад дохиоллын төхөөрөмжийн хэвийн ажиллагааг түр хугацаагаар

алдагдуулах тохиолдолд хаалтууд, автомат гэрлэн дохиоллын ажиллагааг салгах, сэргээх ажлыг зөвхөн дохиоллын төхөөрөмжийн үзлэг, засвар, үйлчилгээг хариуцагч байгууллагаар гүйцэтгүүлнэ.

7.9. Зүтгүүрийн машинч дараах үүргийг хүлээнэ.

- 7.9.1. Галт тэрэг, сэлгээний бүрэлдэхүүнийг дохионы хориглосон заалтаар явуулж байгаа тохиолдолд машинч нь гарманд онцгой сонор сэрэмжтэй, 20 км/цагаас ихгүй хурдтай ойртох ба ямар нэгэн саад тохиолдсон нөхцөлд яаралтай зогсоход бэлэн явна.
- 7.9.2. Гармын ойртох хэсэгт байрлах байнгын “Ш” шүгэл дохионы заалтыг мөрдөж мэдэгдэх дохиог байнга өгнө
- 7.9.3. Машинч гарам чөлөөтэй эсэхийг байнга магадлан шалгаж хэрвээ саад тохиолдсон үед галт тэргийг зогсоох бүхий л арга хэмжээг авч ажиллана.

НАЙМ.ГАРМЫН АРЧЛАЛТ БА ЗАСВАР

8.1. Авто замын болон төмөр замын байгууллага нь авто зам, төмөр замын, үндсэн байгууламж төхөөрөмжийн засвар үйлчилгээг тус бүрдээ хариуцан гүйцэтгэнэ. Дохиоллын төхөөрөмжүүд, авто замын дагуух хашлага шон ба тэмдэг тэмдэглэгээний хувьд оврын хаалганаас дотогш, хэрэв оврын хаалгагүй бол “төмөр замын гарам” тэмдэг ба хөндлөвч хаалтнаас дотогш хэсгийг төмөр замын байгууллага, тэдгээрээс гадагш хэсэгт бол авто замын байгууллага тус тус хариуцна.

8.2. Төмөр замын гармын байгууламжуудын засварын ажлыг гүйцэтгэж байх үед гармаар тээврийн хэрэгслийг гаргах болон тойруулж гаргах ажил хүндрэлтэй байвал төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгч нь замын цагдаагийн болон авто замын байгууллагатай зөвшилцөн гармаар гарах тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнийг тодорхой хугацаагаар зогсоох арга хэмжээ авна.

8.3.Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнд саад болохуйц гармын засварын ажлын үед доорх шаардлагыг хангаж ажиллана:

- Гармын төлөвлөгөөт засварын ажлын үед орон нутгийн байгууллага болон цагдаагийн байгууллагад 7-оос доошгүй хоногийн өмнө албан бичгээр мэдэгдсэн байна
- Яаралтай засварлах шаардлагатай ажлын үед орон нутгийн байгууллага болон цагдаагийн байгууллагад нэн даруй мэдэгдэнэ.

8.4. Авто замын засвар үйлчилгээг хариуцсан байгууллагад 7-оос доошгүй хоногийн өмнө мэдэгдэх ба ажиллах өдөр цагийн хуваарийг мэдэгдэнэ. Авто замын засвар үйлчилгээ хариуцсан байгууллага нь тухайн авто замын сэргээн засварлах нөөцийг бүрдүүлсэн байна.

8.5. Төмөр замын гармын дохиоллын төхөөрөмж, автомат хориглолын буюу цахилгаан хангамжийн төхөөрөмжийг засах ажлыг гүйцэтгэх нөхцөлд гармын дохиоллын төхөөрөмжийн ажиллагаа алдагдахаар бол доорх байгууллага, ажилтнууд хариуцан хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангана:

- 8.5.1. Гармын байгууламжийн хэвийн ажиллагааг алдагдуулж дохиолол холбоо, цахилгаан эрчим хүчний засвар үйлчилгээг гүйцэтгэх үед гармын засвар үйлчилгээг хариуцагч /замын анги/ байгуулагад 3-аас доошгүй хоногийн өмнө урьдчилан мэдэгдэж холбогдох арга хэмжээг авсан байна.
- 8.5.2. Гарам дээр засвар үйлчилгээг гүйцэтгэж буй ажил удирдагч, ажилтан нар /замын мастер, холбооны механикч/ ажлын байрыг зохих журмын дагуу хашиж хамгаалан аюулгүй байдлыг бүрэн ханган ажиллана.
- 8.5.3. Засварын ажлыг төлөвлөсөн хугацаандаа гүйцэтгэж чадахгүй бол ажилтан нь энэ тухай удирдах байгууллагадаа мэдэгдэж, орон нутгийн онцлогоос хамааруулан цаашид авах арга хэмжээний тухай шийдвэр гаргуулна.

8.6. Төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн баталсан хуваарийн дагуу гармын үзлэг, засвар, үйлчилгээ эрхэлдэг байгууллагын ажилтнууд сард нэг удаа ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнээр үзлэг хийж илэрсэн зөрчил дутагдлыг "Гармын төхөөрөмж, байгууламжид үзлэг хийх дэвтэр"-т бичиж, засварлах хугацааг тогтоож өгнө. Үүнээс гадна өөрийн хариуцсан төхөөрөмж байгууламжид хийх үзлэг шалгалтыг төмөр замын суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн тогтоосон зурмагийн дагуу хугацаанд нь хийж гүйцэтгэнэ.

ЕС.ХАРИУЦЛАГА

9.1. Энэхүү журмыг зөрчсөн этгээдэд зөрчлийн тухай хуульд заасны дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ. /МУ –ын замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль, зөрчлийн тухай хууль, МУ-ын замын хөдөлгөөний дүрэмд заасны дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ/

9.2. Монгол улсын замын хөдөлгөөний дүрмийн 17 дахь хэсэг "Төмөр замын гарам нэвтрэх" заалтыг зөрчсөн тохиолдолд Зам тээврийн ослоор бүртгэж, зөрчлийн тухай хуульд заасан дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ

Төмөр замын гарам ашиглах журмын нэгдүгээр хавсралт

ТӨМӨР ЗАМЫН ГАРМЫН ЗЭРЭГЛЭЛИЙГ ТОГТООХ АРГАЧЛАЛ

Хоногт аялах галт тэрэгний тоо (хоёр чиглэлийн нийлбэрээр)	Хоногт өнгөрөх тээврийн хэрэгслийн тоо (хоёр чиглэлийн нийлбэрээр)				
	200 ба түүнээс цөөн	201-1000	1001-3000	3001-7000	7001-ээс олон
16 ба түүнээс цөөн галт тэрэг аялдаг гол шугам ба нийтийн болон дагнасан хэрэглээний замаар	IV	IV	IV	III	II
17-100	IV	IV	III	II	I
101-200	IV	III	II	I	I
201 ба түүнээс олон	III	II	II	I	I

ТАЙЛБАР:

- I, II, III, IV -гармын зэрэглэлүүд
- Хоногт өнгөрөх тээврийн хэрэгслийн тоо нь 40000-аас их бол авто ба төмөр замыг хоёр өөр түвшинд огтлолцуулна.